

DINIY BAG'RIKENGLIK VA KONFESSIYALARARO MULOQOT: BARQARORLIK VA TARAQQIYOT OMILI SIFATIDA

Samatov Xurshid Ulmasjonovich

Ilmiy maslahatchi Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali f.f.d. dotsent

Umirzoqova Zahro Xusanboy qizi

Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti Samarqand filiali talabasi E-pochta: zumirzoqova105@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada diniy bag'rikenglik tushunchasi va uning zamonaviy jamiyatdagi muhim o'rni tahlil qilinadi. Turli konfessiyalar va millatlar vakillari o'rtasidagi muloqotning jamiyat barqarorligi va tinchlik-totuvligini ta'minlashdagi ahamiyati yoritilgan. Shuningdek, O'zbekistonning ko'p asrlik diniy tolerantlik tajribasi, mamlakatimizda turli din vakillari uchun yaratilgan erkinliklar va yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda bag'rikenglik tamoyillarining o'rni ilmiy asosda ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Diniy bag'rikenglik, konfessiyalararo muloqot, tolerantlik, vijdon erkinligi, millatlararo totuvlik, globalizatsiya, O'zbekiston tajribasi, barqarorlik.

RELIGIOUS TOLERANCE AND INTERFAITH DIALOGUE: AS A FACTOR OF STABILITY AND DEVELOPMENT

Abstract. This article analyzes the concept of religious tolerance and its important role in modern society. The importance of dialogue between representatives of different confessions and nationalities in ensuring social stability and peace is highlighted. Furthermore, Uzbekistan's centuries-old experience of religious tolerance, the freedoms created for representatives of various religions in our country, and the role of tolerance principles in shaping the spirituality of youth are examined on a scientific basis.

Keywords: *Religious tolerance, interfaith dialogue, tolerance, freedom of conscience, interethnic harmony, globalization, Uzbekistan's experience, stability.*

РЕЛИГИОЗНАЯ ТОЛЕРАНТНОСТЬ И МЕЖКОНФЕССИОНАЛЬНЫЙ ДИАЛОГ: КАК ФАКТОР СТАБИЛЬНОСТИ И РАЗВИТИЯ

Аннотация. *В данной статье анализируется понятие религиозной толерантности и ее важная роль в современном обществе. Освещается значение диалога между представителями различных конфессий и национальностей в обеспечении стабильности и мира в обществе. Также на научной основе рассматриваются многовековой опыт религиозной толерантности Узбекистана, свободы, созданные для представителей различных религий в нашей стране, и роль принципов толерантности в формировании духовности молодежи.*

Ключевые слова: *Религиозная толерантность, межконфессиональный диалог, толерантность, свобода совести, межнациональное согласие, глобализация, опыт Узбекистана, стабильность.*

Zamonaviy globallashuv jarayonlari butun dunyoda nafaqat iqtisodiy va texnologik, balki ijtimoiy-madaniy munosabatlarning ham keskin o'zgarishiga olib kelmoqda. Turli madaniyatlar, qadriyatlar va e'tiqodlar chegaralarsiz muloqotga kirishayotgan hozirgi davrda insoniyat oldida turgan eng dolzarb vazifalardan biri — turli din va millat vakillari o'rtasida tinchlik-totuvlikni saqlab qolishdir. Bu jarayonda "diniy bag'rikenglik" (tolerantlik) konsepti ijtimoiy barqarorlikni ta'minlovchi asosiy qalqon vazifasini o'taydi.

Diniy bag'rikenglik shunchaki o'zgalor e'tiqodiga toqat qilish emas, balki ularning dunyoqarashi, qadriyatlari va an'analarini hurmat qilish, ular bilan teng huquqli asosda, tinch-yonma-yon yashashni anglatadi. Ushbu maqolaning maqsadi konfessiyalararo muloqotning nazariy asoslarini tahlil qilish hamda O'zbekistonning bu boradagi boy tarixiy va amaliy tajribasini yoritib berishdan iborat.

Din insoniyat tarixida doimo katta kuchga ega bo'lgan ijtimoiy institut hisoblanadi. U insonlarni ma'naviy kamolotga, ezgulikka va tinchlikka chorlaydi.

BMT Bosh Assambleyasi tomonidan 1995-yilda qabul qilingan "Bag'rikenglik tamoyillari deklaratsiyasi"da ham bag'rikenglik bizning dunyomizdagi turli madaniyatlar, ifoda shakllari va insonning o'ziga xosligini anglatish usullarini hurmat qilish va to'g'ri tushunish ekanligi ta'kidlangan.

Bugungi kunda dunyoning ayrim mintaqalarida kelib chiqayotgan nizo va to'qnashuvlarning zaminida aynan o'zgalar e'tiqodini qabul qila olmaslik, murosasizlik va radikalizm yotibdi. Bunday sharoitda konfessiyalararo muloqot (turli din vakillarining o'zaro hamkorligi) ijtimoiy konfliktlarning oldini oluvchi eng samarali mexanizmdir. Muloqot orqali dinlar o'rtasidagi farqlar ziddiyatga emas, balki jamiyatni boyituvchi madaniy xilma-xillikka aylanadi.

O'zbekiston zaminida diniy bag'rikenglik muhiti kecha yoki bugun paydo bo'lib qolgani yo'q. Uning ildizlari uzoq tarixga, Movarounnahr hududida asrlar davomida islom, buddizm, xristianlik va zardushtiylik ta'limotlari tinch-totuv yashagan davrlarga borib taqaladi. Samarqand, Buxoro, Xiva, Toshkent kabi qadimiy shaharlarimiz azaldan turli madaniyatlar va dinlar tutashgan, savdo karvonlari bilan birga ilm va ma'rifat almashilgan o'ziga xos tolerantlik markazlari bo'lgan.

Bugungi kunda O'zbekiston Respublikasi o'zining ko'pmillatli xalqi bilan ushbu an'anani munosib davom ettirmoqda. Mamlakatimizda 130 dan ortiq millat va elat vakillari istiqomat qiladi. Islom dini bilan bir qatorda pravoslav, katolik, lyuteran, arman-gregorian cherkovlari, yahudiylik sinagogalari, bahoiiy va krishnani anglash jamiyatlari (jami 16 ta diniy konfessiya) erkin faoliyat ko'rsatmoqda.

O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida hamma uchun vijdon erkinligi kafolatlangan va har qanday dinga e'tiqod qilish yoki hech qaysi dinga e'tiqod qilmaslik huquqi qonunan belgilab qo'yilgan. Bu qonuniy kafolat turli konfessiya vakillarining mamlakat taraqqiyoti yo'lida birgalikda, yelkama-yelka mehnat qilishiga zamin yaratmoqda.

Shu bilan birga, zamonaviy axborot xurujlari avj olgan hozirgi kunda diniy bag'rikenglik madaniyatini yoshlar ongiga singdirish o'ta muhim ahamiyatga ega. Talaba-yoshlar o'rtasida sog'lom dunyoqarashni shakllantirish, ularni yot g'oyalar va

radikal oqimlar ta'siridan himoya qilishning eng maqbul yo'li — ularga chinakam ma'rifat, ilmiy tafakkur va o'zgalarni hurmat qilish madaniyatini o'rgatishdir.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlash lozimki, diniy bag'rikenglik — insoniyatning ko'p asrlik taraqqiyoti davomida erishgan eng buyuk ma'naviy yutuqlaridan biridir. Tinchlik va osoyishtalik bo'lmagan joyda hech qanday iqtisodiy, texnologik yoki siyosiy rivojlanish haqida so'z borishi mumkin emas.

O'zbekistonning diniy bag'rikenglik borasidagi tajribasi shuni ko'rsatadiki, davlat tomonidan olib borilayotgan adolatli va teng huquqli munosabatlar turli millat va elatlar o'rtasida yuksak mehr-oqibat va hamjihatlikni shakllantiradi. Bugungi va kelajak avlod ushbu ijtimoiy boylikni asrab-avaylashi, har bir e'tiqod va madaniyatni insoniyatning umumiy merosi sifatida qabul qilishi, Vatanimiz va dunyo tinchligi yo'lida doimo muloqot va hamkorlikka tayyor bo'lishi zarur.

ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: "O'zbekiston", 2023.
2. BMTning "Bag'rikenglik tamoyillari deklaratsiyasi" (1995-yil 16-noyabr).
3. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan davom ettirib, yangi bosqichga ko'taramiz. – T.: "O'zbekiston", 2017.
4. O'zbekistonda millatlararo totuvlik va diniy bag'rikenglik / Mas'ul muharrir: A.X. Saidov. – T., 2018.
5. Dinshunoslik asoslari (Oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik). – T.: "O'zbekiston faylasuflari milliy jamiyati", 2013.